

JAAERVERSLAG 2023

Nood aan meer dialoog en minder polarisatie

Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties

Voorwoord

Beste lezer,

Vorig jaar schreven we in dit voorwoord over de **veerkracht van de groente- en fruitsector**.

Hoe we veerkracht nodig hadden om het hoofd te bieden aan een wereldwijde pandemie, die de volledige voedselketen door elkaar schudde.

En vervolgens ook aan de oorlog in Oekraïne, die samen met de klimatologische veranderingen alle zekerheden waarop we jarenlang gebouwd hadden, in één ruk onderuithaalde.

Ook in 2023 bleven die uitdagingen de nodige alertheid van onze sector vragen. Alleen markeerde de toespraak van Europees Commissievoorzitter Ursula von der Leyen tijdens het 'State of the Union Address' in september een **belangrijk keerpunt**. Anders dan in de afgelopen jaren werd er niet louter gesproken over de kostprijs voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – de voorzitter uitte haar uitdrukkelijke waardering voor producenten en de volledige sector. Zo zette ze voor het eerst voedselsoevereiniteit op de Europese agenda.

Onze leden realiseerden in 2023 een **zeer mooie omzet van € 1,15 miljard**. De redelijke prijzen van groenten en fruit zorgden voor een omzetstijging met 4% tegenover vorig jaar, ondanks een lagere aangevoerde hoeveelheid (-2%). De omzet van de industriegroenten steeg zelfs met 17% in vergelijking met vorig jaar.

We geloven sterk in een algemene Europese politiek met een Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

In 2023 schakelden we als **een van de eerste Europese lidstaten** over naar **de nieuwe GMO-systematiek**. Dat konden we alleen maar dankzij de uitzonderlijke inspanning van onze leden en een prima samenwerking met de Vlaamse landbouwadministratie.

De hoge politieke klimaat- en milieuableidende ambities creëren enerzijds kansen voor de groente- en fruitsector, die in het nieuwe GLB als toonaangevende sector beschouwd wordt. Anderzijds daagt de Europese Unie ons ook uit om in de toekomst **verder te verduurzamen**, bijvoorbeeld door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en plastic verpakkingen te verminderen. We gaan die uitdaging graag aan op voorwaarde dat de transitie eerlijk, betaalbaar en haalbaar is. Door de hernieuwde belangstelling voor het begrip 'voedselsoevereiniteit' is de tenuure van de Europese discussie rond die thema's in 2023 merkbaar veranderd.

66

Ik wil de kans nemen om de waardering uit te spreken voor telers voor het leveren van voedsel dag na dag. Het produceren van gezond voedsel is het fundament van ons landbouwbeleid.

Ursula von der Leyen,
voorzitter van de Europese Commissie

2023 was opnieuw een **turbulent jaar**. Een jaar met grote twijfels en onzekerheden over de evolutie van de kostprijs, de beschikbaarheid van grondstoffen en de afzet van onze producten door de verstoorde wereldhandel, geopolitieke spanningen, het opnieuw opgelaaide conflict in het Midden-Oosten en het geaarsel op vlak van politieke besluitvorming. De aanslepende discussie en de onduidelijkheid in verband met het nieuwe mestactieplan MAP7 maken de betrokkenen onzeker en moedeloos. Het is en blijft onze opdracht om, als koepelorganisatie en ketenpartner, **de belangen van onze leden en de tuinbouwsector collectief te blijven verdedigen**.

De centrale kenmerken van onze leden-
producentenorganisatie zijn:

- Ze organiseren telers om samen zaken te doen, zodat tuinders sterker worden in de keten.
- Ze staan sterk om de uitdagingen voor telers en de volledige land- en tuinbouwsector op een adequate manier aan te kunnen.
- Ze dragen zorg voor telers en hun omgeving.
- Ze staan borg voor kwaliteit, voedselveiligheid, transparantie in de markt en betrouwbaarheid.
- Ze willen impact op het beleid.

Daarom zijn en blijven we actief aanwezig op het nationale én internationale toneel en bouwen we mee aan een **landbouwbeleid waarin de producent centraal** staat, met aandacht voor het ruimere kader. We zijn er immers rotsvast van overtuigd dat duurzame ontwikkeling enkel kan slagen als er een goed evenwicht is tussen economische, ecologische en sociale duurzaamheid.

Daarvoor hebben we, zoals de voorzitter van de Europese Commissie stelde in haar toespraak voor het Europees Parlement in september 2023, **'nood aan meer dialoog en minder polarisatie'**.

Rita Demaré
Voorzitter

Luc Vanoirbeek
Algemeen secretaris

Inhoud

Het VBT

Wat we doen	6
Organisatiestructuur	14
Leden	15
Aanvoer & omzet 2023	17

Hoofdpunten

Meer dialoog over de toekomst van de landbouw in de EU	25
Belang van onafhankelijk onderzoek & ontwikkeling	27
Kwaliteitssystemen sturen richting duurzaamheid	29
Markttoegang in derde landen als basis voor duurzame handelsrelaties	32

Het VBT

Wat we doen

Het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties, afgekort als VBT, is een vzw die de belangen van de Belgische producentencoöperaties in de groente- en fruitsector behartigt.

EEN STERK VERBOND

Het VBT wil een sterk verbond zijn voor producentenorganisaties en hun leden-coöperanten in de groente- en fruitsector. Daarbij staat **samenwerking centraal**, zowel binnen het VBT als sectororganisatie, als binnen de individuele producentencoöperatie. Het VBT werkt op zijn beurt samen met andere organisaties, federaties en betrokken stakeholders. Zo vinden we steeds een manier om elke uitdaging voor de sector aan te gaan.

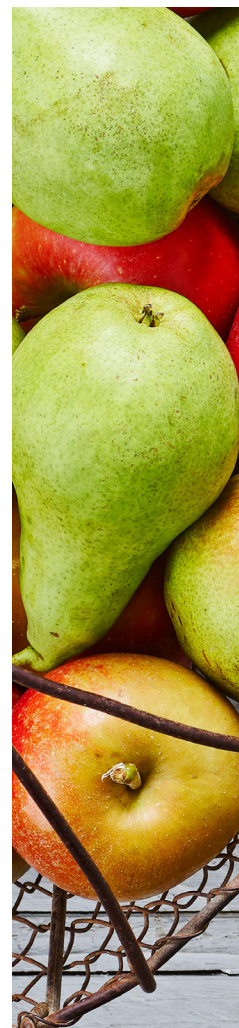
Een van onze belangrijkste uitdagingen?

Bedreigingen voor onze leden omzetten in kansen, op elk moment. Daarbij is het cruciaal om te beschikken over de juiste kennis en bij te dragen aan de ontwikkeling van een maatschappelijk draagvlak.

Kennis en inzicht zijn onmisbaar in onze snel veranderende samenleving. Het VBT kan putten uit zijn jarenlange ervaring en inzichten om de coöperatieve groente- en fruitsector optimaal te laten functioneren en zowel het nationale als

internationale maatschappelijke en politieke debat te ondersteunen. Anderzijds blijven we zowel de politieke, wetenschappelijke als maatschappelijke evoluties op de voet volgen. We gaan het debat aan met diverse en vaak nieuwe spelers in de samenleving. Zo geven we hen inzicht in onze werkwijze en dwingen we ook respect af voor wat we doen.

We zijn altijd eerlijk en correct in onze vertegenwoordigingen en betrouwbaar in onze politieke contacten. Op die manier **slaan we elke dag opnieuw bruggen**. Zowel naar onze leden, de producentenorganisaties, als naar de bredere samenleving. Daarbij blijven we voortdurend streven naar een zo efficiënt mogelijke vooruitgang. We kijken met een open blik naar de wereld, waarin we ons niet isoleren. Samen is de draagkracht groter, samen kunnen we meer aan.

HET VBT

Vertegenwoordigt en behartigt, zowel op nationaal als op internationaal vlak, de belangen van de Belgische producentencoöperaties in de sector groenten en fruit

Werkt waar nodig samen met andere organisaties, federaties en betrokken stakeholders

Biedt zijn leden een platform aan voor overleg en uitwisseling

Verstrekt sectorrelevante informatie aan zijn leden en treedt in welbepaalde domeinen op als dienstverlener

VERTEGENWOORDIGING IN BINNEN- EN BUITENLAND

Als sectororganisatie **vertegenwoordigt het VBT zijn leden in tal van organisaties in binnen- en buitenland**. We gaan in overleg met relevante partijen, duiden gezamenlijke standpunten en verdedigen de belangen van onze leden bij:

Directoraat-generaal Landbouw en Plattelandsontwikkeling (DG AGRI) van de Europese Commissie

- De Civil Dialogue Group (CDG) on Horticulture, Olives and Spirits
- Market Observatory Tomatoes
- Market Observatory Pipfruit

Federale overheidsdiensten

- Raadgevend Comité van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)
- Taskforce Export Agrifood onder leiding van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken
- Adviesraad en het Plantenfonds van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (FOD Volksgezondheid)

Promotie

- Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)

Agentschap Landbouw en Zeevisserij van de Vlaamse overheid

- Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV)
- Werkgroepen Oogstramingen
- Werkgroepen Gewasbescherming Kleine Teelten
- Sectorgroepen Integrated Pest Management (IPM)
- Raad van het Vlaams Fonds voor Landbouw en Visserij

Onderzoek

- Vlaams Centrum voor Bewaring van Tuinbouwproducten (VCBT)
- Optiflux

Kwaliteitssystemen

- GLOBALG.A.P.
- Qualität und Sicherheit (QS)
- Vegaplan

Agro-voedingsketen

- Assemblée des Régions Européennes Fruitières, Légumières et Horticoles (AREFLH)
- Comeos
- Overlegplatform voor de Verwerking van en handel in de Plantaardige Grondstoffen en producten (OVPG)

Verder in het binnenland

- GS1 Belgilux
- Nationale Raad voor de Coöperatie (NRC)

Internationaal

- Copa-Cogeca – Working Group Fruit & Vegetables
- Freshfel Europe
- World Apple and Pear Association (WAPA)

BREDE DIENSTVERLENING

Als sectororganisatie staan we ten dienste van aangesloten leden. Onze dienstverlening omvat een ruime waaier aan activiteiten.

Datamanagement

Met onze database **informer**en we **diverse partijen** over de **marktontwikkelingen** in de groente- en fruitsector. De VBT-database wordt door de leden dagelijks aangevuld met verkoopvolumes en marktprijzen. In de werkgroepen Oogstramingen Fruit en Oogstramingen Groenten van de Vlaamse overheid geeft het VBT jaarlijks een overzicht van productiearealen en -volumes en maandelijks een overzicht van hardfruitvoorraden. Internationale data worden uitgewisseld binnen de World Apple and Pear Association (WAPA). Het VBT stelt de informatie in eerste instantie ter beschikking van de leden-producentenorganisaties en de aangesloten producenten. Er worden ook regelmatig bijdragen geleverd aan de Vlaamse overheid en in de pers – in de vakbladen Boer&Tuinder, Fruit en Proeftuinnieuws. In 2023 heeft het VBT in samenwerking met LAVA een dashboard voor internationale handel en productie opgebouwd in Power BI, op basis van de openbare gegevens van o.a. Eurostat en FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations). Zo kunnen we onze leden snel een gedetailleerd beeld geven van evoluties in de internationale markt.

Administratief beheer verkoop

Het VBT staat in voor het **administratief beheer van de simultaanverkoop en het thuiskoopsysteem**. Dankzij simultaanverkoop kunnen op onderling elektronisch verbonden veilingen dezelfde producten gelijktijdig verkocht worden en met het thuiskoopsysteem kunnen kopers producten aankopen vanop afstand. Het VBT beheert een bestand van kopers die uniek geïdentificeerd zijn bij alle aangesloten veilingen en staat in voor de communicatie van die kopernummers aan Euro Pool System voor een automatische opvolging van de herbruikbare groene klapkisten. Het VBT is aangesloten bij GS1 Belilux en beheert voor de leden GTIN-codes voor verpakte groenten en fruit, samengesteld volgens de GS1-standaarden. Via de My Product Manager tool van GS1 wordt de verpakkingsinformatie elektronisch ter beschikking gesteld van retailers en consumenten.

Gewasbescherming

Het VBT **coördineert het sectoraal monitoringplan** voor residuen van gewasbeschermingsmiddelen, contaminanten-zware metalen en microbiologische contaminatie.

De leden voeren de monitoring uit in het kader van extern gecontroleerde kwaliteitssystemen. Samen met de betrokken leden en onderzoeksinstituten neemt het VBT deel aan een begeleidingscomité voor de opvolging van het Tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV).

De uitdagingen op vlak van gewasbescherming blijven toenemen. Het VBT gaat als derdenorganisatie (organisatie die geen producent is van gewasbeschermingsmiddelen) in overleg met de leden, onderzoeksinstituten, Boerenbond, fytofirma's en (federale en gewestelijke) overheden om **knelpunten en mogelijke oplossingen in kaart te brengen**. Vanuit het VBT worden aanvragen voor een dergenuitbreiding voor zowel chemische als biologische middelen ingediend voor diverse gewassen en ziekten/plagen. Indien relevant dienen we een aanvraag voor een noodtoelating in.

Onze organisatie staat in voor de opmaak van de **advieskaarten** met een overzicht van de **erkende gewasbeschermingsmiddelen per gewas**. Die advieskaarten stellen we in eerste instantie ter beschikking van de leden-producentenorganisaties en de aangesloten producenten.

Daarnaast staan we in voor het luik gewasbescherming op **Care4Growing**, een platform voor producenten en partners. We zorgen voor de nodige input en houden de wettelijke informatie van de gewasbescherming up-to-date: chemische en biologische toepassingen, en biologische bestrijders.

Duurzaamheid

In 2023 werkte het VBT op twee parallelle sporen verder rond duurzame ontwikkeling. Enerzijds werkten we op vraag van en in overleg met onze leden samen rond **specifieke thema's**, rekening houdend met onder andere **maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen**. We evalueren mogelijkheden om te beantwoorden aan de vragen van de markt naar kwantitatieve gegevens van producenten betreffende duurzaamheid. En we zijn ook lid van de Freshfel Environmental Footprint coalition. Anderzijds werkten we via vertegenwoordiging in de kwaliteitssystemen Vegaplan, GLOBALG.A.P. en QS aan **haalbare duurzaamheidscriteria** binnen die standaarden.

Verpakkingen en afvalpreventie

Voor onze leden coördineren we ten slotte ook de **wettelijke verplichtingen voor afvalpreventie van verpakkingen**.

We zijn aangesloten bij Fost Plus en Valipac en elke drie jaar stellen we een sectoraal preventieplan voor verpakkingsafval op. In 2022 hebben we, in overleg met onze leden, het plan 2022-2025 uitgewerkt, dat in 2023 werd goedgekeurd door de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC).

De sector wordt steeds meer, en op verschillende niveaus (regionaal, federaal, Europees), geconfronteerd met toenemende bepalingen rond verpakkingen voor groenten en fruit. Algemeen staan plastic verpakkingen onder druk en gaan de bepalingen in de richting van verkoop in bulk. Het VBT volgt nieuwe ontwikkelingen op de voet en overlegt hierover met diverse organisaties. Onze aandachtspunten zijn voedselveiligheid, productkwaliteit, voedingsspaarzaamheid, logistiek en informatie voor marktpartners en consumenten. Ook vragen we aandacht voor een gelijk speelveld in Europa.

In 2023 bleven we als ondersteunende partij meewerken aan het initiatief van de Vlaamse overheid Green Deal Anders Verpakt en de Werkagenda Voedselketen, gecoördineerd door de Vlaamse overheid (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, en OVAM).

Organisatiestructuur

Als vereniging zonder winstoogmerk (vzw) geven we onze **leden inspraak en zeggenschap via vertegenwoordigers in de algemene vergadering, de raad van bestuur en verschillende werkgroepen.**

In 2023 vond de algemene vergadering plaats op 24 mei en waren er zeven vergaderingen van de raad van bestuur, voorbereid binnen het bestuurscomité en gecoördineerd door de voorzitter en de algemeen secretaris.

Specifieke dossiers worden met de leden behandeld in diverse werkgroepen en/of ad hoc overlegmomenten: werkgroep Simultaan, werkgroep Productie en Afzet (P&A), werkgroep Duurzaamheid, werkgroep Logistiek en Verpakkingen, klankbordgroep MAP, Telersadviesraad Gewasbescherming. Het secretariaat, onder leiding van de algemeen secretaris, is verantwoordelijk voor de dagelijkse werking.

Voorzitter

- Rita Demaré

Ondervoorzitters

- Dirk Bertels
- Ludo Lousbergh
- Dirk Van den Plas

Algemeen secretaris

- Luc Vanoirbeek

Raad van bestuur

- Philippe Appeltans
- Guy Callebaut
- Maarten De Moor
- Chris Devroe
- Koen De Wit
- Hilde Dhuyvetter
- Marc Grauwels
- Patrick Groven
- Ilse Hayen
- Dirk Jans
- Jan Mertens
- Danny Raskin
- Filip Vanaken
- Hans Vanderhallen

Leden

Toestand op 31/12/2023

1 BelOrta

Dirk Bertels | Voorzitter
Philippe Appeltans | Directeur

www.belorta.be
T 015 55 11 11 | info@belorta.be

2 Coöperatie Hoogstraten

Dirk Van den Plas | Voorzitter
Hans Vanderhallen | Directeur

www.hoogstraten.eu
T 03 340 02 11 | info@hoogstraten.eu

3 European Fruit Co-operation (EFC)

Sjors Kruiper | Voorzitter
Ilse Hayen | Directeur

www.efcfruit.com
T 012 33 99 00 | info@efcfruit.com

4 Groupement des Producteurs Horticoles Namurois

Pascal Bolle | Voorzitter en afgevaardigd bestuurder

www.crieeauxfraises.be
T 071 50 50 02 | info@crieedewepion.be

5 Ingro

Johan Vanneste | Voorzitter
Hilde Dhuyvetter | Directeur

www.ingrocvba.be
T 051 26 01 10 | info@ingrocvba.be

6 Limburgse Tuinbouwveiling (LTV)

Dirk Jans | Voorzitter
Michael Marx | Directeur

www.ltv.be
T 013 55 54 08 | info@ltv.be

7 Logistieke en Administratieve Veilingassociatie (Lava)

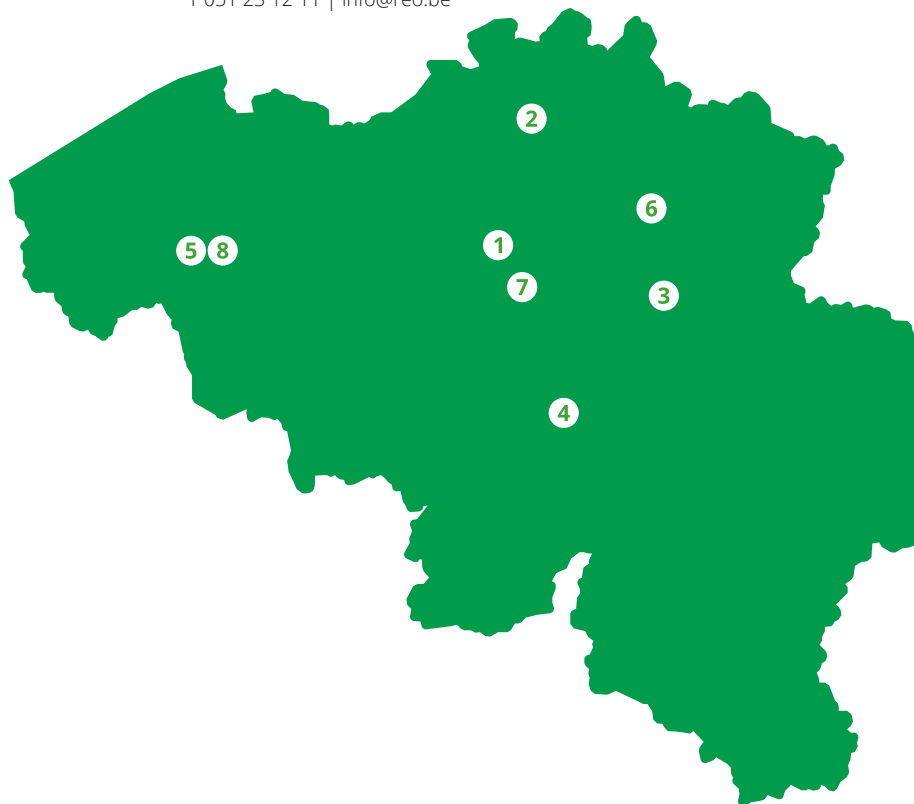
Didier Algoet | Voorzitter
Maarten De Moor | Directeur

www.lava.be
T 016 20 00 80 | lava@lava.be

8 REO Veiling

Rita Demaré | Voorzitter
Filip Vanaken | Directeur

www.reo.be
T 051 23 12 11 | info@reo.be

Aanvoer & omzet 2023

Onze producentenorganisaties sloten 2023 af met een **gezamenlijke productomzet van 1,15 miljard euro** – 3% meer dan in 2021 en 4% meer dan in 2022.

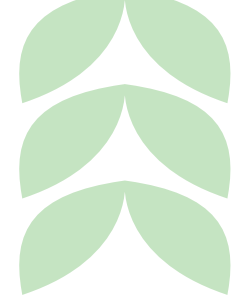
In 2023 daalde de aanvoer van de producentenorganisaties met 2% in vergelijking met 2022. De stijging voor groenten (+8%) was vooral het gevolg van een hogere aanvoer van komkommers (+35% of +58 miljoen stuks) en courgettes (+18% of +5,5 miljoen stuks). De aanvoer van fruit lag 19% lager. Aardbeien (-8% of -4 miljoen kg), peren (-18% of -33 miljoen kg) en appels (-27% of -31 miljoen kg) werden minder aangevoerd in 2023.

De omzet van groenten bedroeg 777 miljoen euro, die van fruit 376 miljoen euro. Voor groenten is dat een stijging met 4% in vergelijking met 2022. De omzet van fruit steeg met 3%. De verhouding tussen beide in de totale omzet van de VBT-producentenorganisaties blijft nagenoeg constant, nl. 67% groenten en 33% fruit.

De omzetstijging voor groenten werd in 2023 vooral beïnvloed door prei (+86% of +18,5 miljoen euro). Ook witloof (+34%), kropsla (+15%), paprika (+11%) en bloemkool (+18%) kenden een sterke omzetstijging. Voor fruit kenden aardbeien (+4%), peren (+3%) en appels (+6%) een hogere omzet in 2023 in vergelijking met 2022.

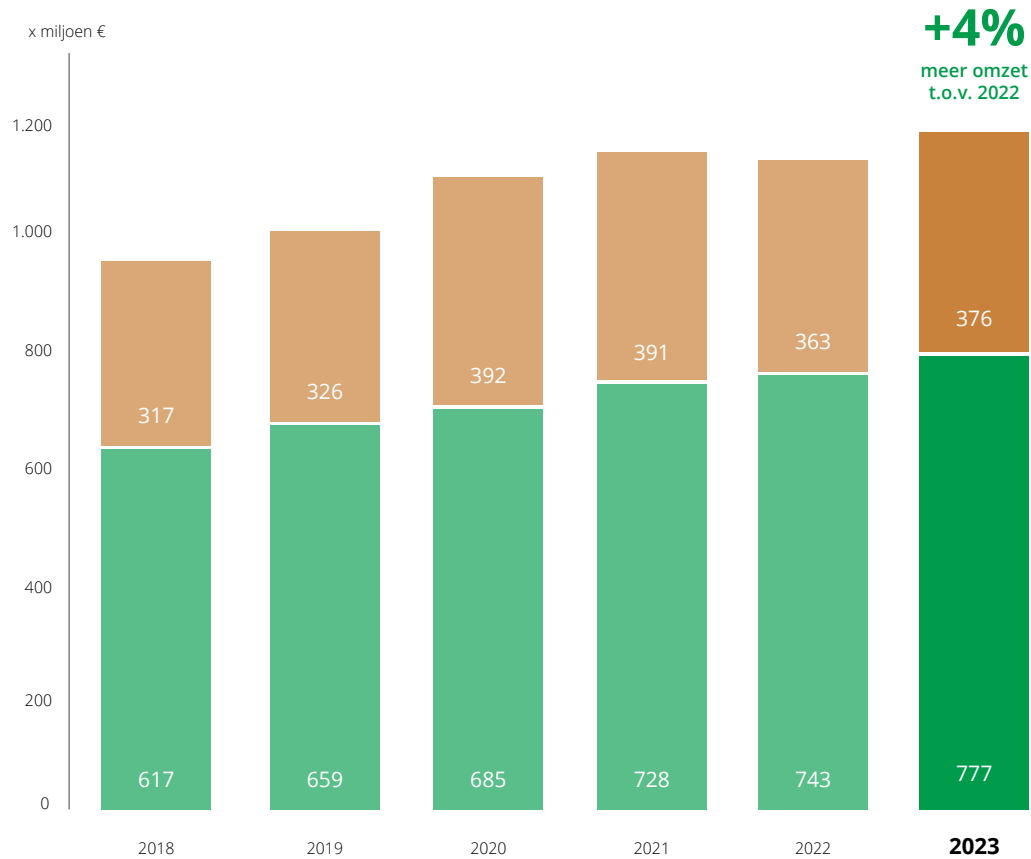
Het blijft belangrijk om aan te geven dat alle gezamenlijke statistieken en evaluaties verschillen verbergen tussen productiesystemen en producenten.

Ingro, de telersvereniging voor industriegroenten, realiseerde in 2023 een omzet van 120 miljoen euro, 17% meer dan in 2022.

Belgische groente- en fruittelers maken een flinke inhaalbeweging sinds de lichte daling in 2022

Omzet VBT-leden per deelsector (in miljoen €)

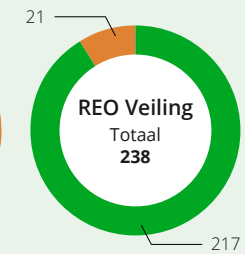
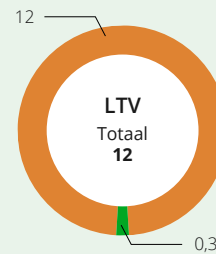
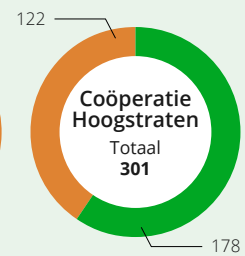
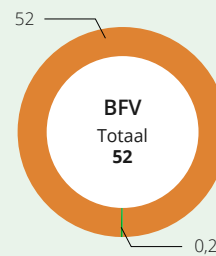
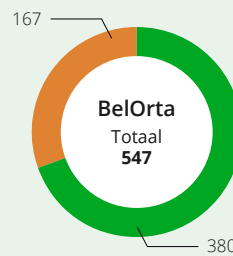

 Groenten Fruit

Onze producentenorganisaties boeken in 2023 een gezamenlijke omzet van maar liefst 1,15 miljard euro

Omzet VBT-leden per deelsector in 2023 (in miljoen €)

■ Groenten ■ Fruit

De aanvoer van de producentenorganisaties daalt met 2% in 2023; de omzet van groenten en fruit stijgt met respectievelijk 4% en 3%

Aanvoer, prijs en omzet belangrijkste producten VBT-leden

2023

										
Aardbeien	Appelen	Champignons	Komkommers	Kropsla	Paprika	Peren	Prei	Tomaten	Witloof	
44.949	85.069	6.438	226.200	50.931	51.425	152.903	44.056	214.066	33.577	Aanvoer
ton	ton	ton	1.000 st	1.000 st	ton	ton	ton	ton	ton	
4,028	0,439	2,558	0,302	0,554	1,398	0,757	0,865	0,924	1,707	Prijs
€/kg	€/kg	€/kg	€/st	€/st	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	
181.052	37.345	16.467	68.227	28.216	71.883	115.748	38.110	197.741	57.315	Omzet (x €1.000)

Totaal top 10 producten € 812.104

2022

										
Aardbeien	Appelen	Champignons	Komkommers	Kropsla	Paprika	Peren	Prei	Tomaten	Witloof	
48.899	116.006	6.754	167.511	56.773	52.098	186.195	52.665	214.136	37.794	Aanvoer
ton	ton	ton	1.000 st	1.000 st	ton	ton	ton	ton	ton	
3,577	0,305	2,328	0,448	0,432	1,248	0,605	0,473	0,942	1,124	Prijs
€/kg	€/kg	€/kg	€/st	€/st	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	
174.912	35.382	15.723	75.045	24.526	65.019	112.648	24.911	201.783	42.480	Omzet (x €1.000)

Totaal top 10 producten € 772.428

De aanvoer van groenten stijgt fors in 2023, met maar liefst 8%

Aanvoer belangrijkste groentesoorten VBT-leden

 Komkommers x 1.000 st	 Paprika ton	 Prei ton	 Tomaten ton	 Witloof ton	 Jaar Aanvoer
226.200	51.425	44.056	214.066	33.577	2023
167.511	52.098	52.665	214.136	37.794	2022
185.704	48.562	55.903	224.699	38.154	2021
183.415	47.658	61.582	265.859	38.406	2020
163.655	44.692	56.537	227.046	39.749	2019

Prei, witloof en paprika zijn de belangrijkste aandrijvers van de omzetstijging bij groenten

Omzet belangrijkste groentesoorten VBT-leden
(x € 1.000)

 Komkommers x € 1.000	 Paprika x € 1.000	 Prei x € 1.000	 Tomaten x € 1.000	 Witloof x € 1.000	 Jaar Omzet
68.227	71.883	38.110	197.741	57.315	2023
75.045	65.019	24.911	201.783	42.480	2022
54.783	58.032	47.853	195.937	46.929	2021
51.723	58.190	33.131	173.406	59.298	2020
47.951	53.183	34.940	170.205	46.784	2019

De aanvoer van fruit daalt met 19% in 2023

Aanvoer belangrijkste fruitsoorten VBT-leden (in ton)

 Aardbeien ton	 Jaar Aanvoer	 Appelen * ton	 Peren * ton	 Seizoen Aanvoer
44.948	2023	108.415	165.588	2022-2023
48.899	2022	105.227	183.211	2021-2022
49.954	2021	79.374	214.987	2020-2021
48.433	2020	146.897	188.088	2019-2020
51.284	2019	132.371	201.075	2018-2019

De omzet van fruit bedraagt 376 miljoen euro in 2023

Omzet belangrijkste fruitsoorten VBT-leden (x € 1.000)

 Aardbeien x € 1.000	 Jaar Omzet	 Appelen * x € 1.000	 Peren * x € 1.000	 Seizoen Omzet
181.052	2023	33.826	102.333	2022-2023
174.912	2022	36.724	127.332	2021-2022
193.972	2021	43.814	101.904	2020-2021
192.473	2020	53.324	107.774	2019-2020
156.108	2019	39.579	71.784	2018-2019

* Het hardfruitseizoen loopt van 1 augustus t.e.m. 31 juli.

STILL

STILL
RX60-30

Hoofdpunten

Meer dialoog over de toekomst van de landbouw in de EU

VAN VANZELFSPREKEND TOT FUNDAMENTEEL

De laatste jaren kwam de land- en tuinbouw enkel aan bod in het Europese debat als het over de **financiering** van het – volgens velen te dure – Gemeenschappelijk Landbouwbeleid of de bedreiging van de **natuur en de biodiversiteit** ging. Het feit dat boeren en tuinders voor kwalitatief voedsel zorgden was zo vanzelfsprekend geworden dat het volledig op het achterplan verdwenen was.

De oorlog in Oekraïne en de daaruit vloeiende energieschaarste confronteerden de Europese Unie en haar lidstaten met de keiharde realiteit. We waren duidelijk te afhankelijk geworden van onvoorspelbare buitenlandse partners en **onvoldoende zelfvoorzienend** op het vlak van energie. Heel snel werden de nodige maatregelen getroffen om andere bronnen van energievoorziening aan te boren, maar er ontstond een algemeen gevoel dat we de laatste decennia te goedgelovig hebben vertrouwd op onbetrouwbare partners. Het woord soevereiniteit verscheen opnieuw in het debat, en niet alleen wanneer het over energie ging. Ook de soevereiniteit in de voedselvoorziening werd een cruciaal thema.

EUROPESE AANDACHT EN ERKENNING

Plots veranderde het discours van de Europese beleidsmakers in het voordeel van de land- en tuinbouw als producenten van voedsel. **Opmerkelijk was de speech van de voorzitter van de Europese Commissie Ursula von der Leyen** in september 2023, waarin ze zei:

“

Tegelijkertijd is voedselzekerheid in harmonie met de natuur een essentiële taak voor de EU. Ik wil dan ook van deze gelegenheid gebruikmaken om mijn appreciatie uit te drukken voor de land- en tuinbouwers, en hen te danken om dag na dag te voorzien in ons voedsel. Voor de EU is de productie van gezond voedsel door de land- en tuinbouwers het fundament van onze gemeenschappelijke landbouwpolitiek. En zelfvoorziening is van het grootste belang voor ons. Daarvoor hebben we meer dialoog en minder polarisatie nodig.

Ursula von der Leyen
Voorzitter van de Europese Commissie

De teneur van het Europese debat veranderde merkbaar. De aangekondigde maatregelen in het kader van de Farm to Fork-strategie als onderdeel van de Green Deal werden vanuit een andere bril bekeken. Terwijl voorheen vooral gefocust werd op het milieuaspect, kwam plots de voedselsoevereiniteit terug op het voorplan. De Europese Unie erkende de vraag naar de haalbaarheid van bepaalde beleidsbeslissingen, wat in november 2023 leidde tot een historische stemming in het Europees Parlement over de regelgeving rond duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het wetsontwerp werd opnieuw naar de tekentafel verwezen omdat het onvoldoende rekening hield met de cruciale uitgangspunten van de land- en tuinbouw, namelijk dat duurzame ontwikkeling enkel kan slagen als er een goed evenwicht is tussen economische, ecologische en sociale duurzaamheid. Enkel dan kunnen we onze eigen voedselvoorziening veiligstellen.

VRAAG NAAR UNIFORME ÉN VOEDSELVEILIGE VERPAKKINGSREGELS

Andere belangrijke dossiers, zoals die rond verpakkingen en verpakkingsafval, kwamen in een eindfase terecht door het aflopende mandaat van de Europese instellingen. Iedereen is ervan overtuigd dat we bewuster moeten omspringen met verpakkingen om overbodig afval te vermijden. Helaas stelden we in 2023 vast dat diverse Europese lidstaten (Frankrijk, Spanje, Luxemburg en Italië) en zelfs regio's (Vlaanderen) hun eigen wetgeving begonnen te maken bij **gebrek aan uniforme Europese regels**.

Het voorstel van de Europese Commissie kon op **weinig bijval** rekenen omdat het geen rekening hield met het belang van verpakkingen om voedsel- en kwaliteitsverlies te voorkomen. Ondanks verwoede pogingen, slaagden we er slechts in om de Europarlementsleden te overtuigen om het thema opnieuw en vanuit andere perspectieven te bekijken.

Europese besluitvorming verloopt traag. Dat is niet onlogisch met 27 lidstaten van een ongekende diversiteit. Toch gaat het vooruit en zien we dat het democratische spel gespeeld wordt. Laat ons hopen dat we verder kunnen werken aan **'meer dialoog en minder polarisatie'**.

Belang van onafhankelijk onderzoek & ontwikkeling

Onderzoek en ontwikkeling in de groente- en fruitteelt heeft bijgedragen aan de innovaties waardoor de Vlaamse groente- en fruitsector zich kan onderscheiden van buitenlandse collega's. En ook nu blijven we geloven in de **kracht van innovatie en het belang van onderzoeksinstellingen**. Eén ding staat hoe dan ook vast: er staan heel wat veranderingen op til in onze sector.

MILIEUVRIENDELIJKE GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

De eerste prioriteit voor onze onderzoeksinstellingen is de ontwikkeling van alternatieve gewasbeschermingsstrategieën om **ziektes en plagen effectief te bestrijden met een zo klein mogelijke milieu-impact**. Want hoewel de Farm to Fork-strategie voorlopig in de ijskast zit, zal van boeren en tuinders, net als van alle andere sectoren, verwacht worden dat ze minstens even goed en veel produceren, op een milieuvriendelijke manier. De zoektocht naar minder schadelijke gewasbeschermingsmiddelen uit biologische bronnen is in dat verband cruciaal. De druk van ziektes en plagen neemt immers niet af. Wel integendeel, door de opwarming, globalisering en klimaatverandering neemt de kwetsbaarheid van onze gewassen verder toe.

DROOGTE EN WATEROVERLAST

Een ander belangrijk thema waar we oplossingen voor moeten vinden is de waterproblematiek. Door de klimaatverandering worden de zomers droger en heter, terwijl de winters steeds natter worden. Met die **onvoorspelbaarheid en variabiliteit** moeten we leren omgaan. Daarom is onderzoek naar waterbuffering, doelbewuster gebruik en hergebruik van water cruciaal. Meer nog, we moeten dringend proactief onderzoek verrichten naar teelten, rassen en variëteiten die beter aangepast zijn aan extremere weersomstandigheden.

DUURZAME ENERGIE

Ook het energievraagstuk ligt op tafel. Belgische glastuinders scoren ontzettend goed als het gaat om het gebruik van gewasbescherming en meststoffen. Bovendien blinken ze uit in zuinig watergebruik, door de opvang van regenwater en hergebruik. En ze staan aan de top van Europa wat efficiënt energieverbruik betreft: ze verwarmen niet alleen hun serres energie-efficiënt, maar slagen er daarnaast in om 650.000 gezinnen te voorzien van stroom. Alleen blijven ze daarvoor **afhankelijk van fossiele brandstoffen**. De zoektocht naar alternatieven is een maatschappelijke uitdaging waarbij ook voor de glastuinbouw antwoorden zullen moeten gevonden worden.

Het is duidelijk dat onderzoek en ontwikkeling belangrijke pijlers zijn voor de groente- en fruitsector. In Vlaanderen hebben we een zeer sterke traditie van goed uitgebouwde onderzoeksinstituten en uitstekende universiteiten. We mogen echter niet zelfgenoegzaam afwachten; vanuit de producentenorganisaties willen we de **dialoog aangaan met alle betrokkenen** om een antwoord te vinden op de kernvraag:

“**Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het onderzoek gefinancierd kan blijven worden op een manier die de onafhankelijkheid en neutraliteit van het onderzoek garandeert?**”

Kwaliteitssystemen sturen richting duurzaamheid

Na productkwaliteit en voedselveiligheid is duurzame ontwikkeling het meest actuele thema in verschillende kwaliteitssystemen voor groenten en fruit.

Producentenorganisaties en hun coöperanten-producenten werken volgens één of meerdere kwaliteitssystemen om de kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid van hun producten te bewijzen. Dat doen ze door de procedures en maatregelen strikt toe te passen en onder meer bewijsmateriaal te leveren aan de hand van uitgebreide registraties. Ze worden regelmatig gecontroleerd door externe instellingen. Als een audit gunstig verloopt, krijgen ze een certificaat toegekend of een verlenging van een bestaand certificaat, dat hen **toegang geeft tot de markt of specifieke marktsegmenten**.

DUURZAAMHEID WORDT DOORSLAGGEVEND

Oorspronkelijk was een constante, hoge productkwaliteit in de strikte zin van het woord een belangrijke doelstelling van de kwaliteitssystemen. Groenten en fruit kregen markttoegang indien ze voldeden aan bepaalde uiterlijke kenmerken zoals afmetingen, vorm en kleur. Na verschillende crisissen werd de focus verlegd naar voedselveiligheid. Groenten en fruit kregen vervolgens markttoegang op voorwaarde dat de producenten contaminaties beheersten en hun producten nauwgezet controleerden. Sinds enkele decennia wordt het complexe thema van duurzame ontwikkeling geïntegreerd in de kwaliteitssystemen, met de **toevoeging van ecologische en sociale eisen**. De lat wordt op dat vlak steeds hoger gelegd. Samen met onze leden vragen we echter ook **aandacht voor de economische duurzaamheid**, vooral voor de coöperanten. Zij zijn bereid om te evolueren richting duurzaamheid tegen een correcte vergoeding.

De certificatie bij producentenorganisaties betreft onder meer de private kwaliteitssystemen van IFS (International Featured Standards) en QS (Qualität und Sicherheit), de kwaliteitsborging via HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points), ISO-normen (International Organization for Standardization) en FSSC 22000 (Food Safety Management System), en coöperatie-specifieke kwaliteitssystemen. Voor de producenten gaat het om de standaarden van GLOBALG.A.P. en Vegaplan (inclusief QS). Zowel de producentenorganisaties als de producenten passen ook de Sectorguides Autocontrole toe, gestuurd vanuit de wetgeving.

RICHTING RELEVANTE EN BETAALBARE SYSTEMEN

Als koepelorganisatie is het VBT bestuurlijk en technisch-inhoudelijk **betrokken bij diverse kwaliteitssystemen**. Zo willen we meewerken aan enerzijds relevante en anderzijds haalbare en betaalbare systemen voor onze leden- producentenorganisaties en hun producenten-coöperanten.

- We zijn lid van het Overlegplatform voor de Verwerking van en handel in Plantaardige Grondstoffen en producten (OVPG). Sinds 2021 is onze Algemeen Secretaris er zelfs voorzitter. Samen met Agrofront, de belangenverdediger van de landbouworganisaties, en Landbouw-Service, de organisatie van de loonwerkers, staat OVPG in voor de inhoud en ontwikkeling van de **Vegaplan Standaarden voor de plantaardige productie en voor loonwerk**. Het VBT is bovendien een van de stichtende leden van de vzw Vegaplan, die instaat voor het administratieve beheer van de Vegaplan Standaarden. We zijn lid van het bestuursorgaan en, samen met vertegenwoordigers van de individuele producentenorganisaties, van de statutaire werkgroepen. Binnen de technische werkgroep werkten we onder meer aan een grondige revisie van de standaard voor plantaardige productie – Vegaplan Standaard Primaire Plantaardige Productie versie 5, die in voege trad op 3 juli 2023. We ontwikkelden ook de Duurzaamheidsmonitor, die we begin 2024 lanceren. Verder maken de **Sectorgids Autocontrole G-040** (autocontrolegids voor de voedselveiligheidsnormen van het FAVV) en de **IPM-checklists** (vereisten voor Integrated Pest Management) al jarenlang een integraal deel uit van de standaard voor de plantaardige productie. Sinds 2007 is er ook een wederzijdse erkenning tussen Vegaplan en QS. Onder bepaalde voorwaarden komen Vegaplan-gecertificeerde producenten van groenten en fruit in aanmerking voor levering binnen het QS-systeem.
- Omdat Duitsland een belangrijke afzetmarkt is voor Belgische groenten en fruit, hebben we blijvend aandacht voor het **Duitse QS-systeem**, kort voor **Qualität und Sicherheit**. We zijn aandeelhouder van het Fachgesellschaft Obst-Gemüse-Kartoffeln (OGK), die zich inlaat met bestuurlijke beslissingen in de QS-organisatie, en maken deel uit van de Fachbeirat OGK. Deze technische adviesgroep, met vertegenwoordigers van productie en handel, zorgt voor de inhoud van en de controle op het QS-systeem. Bovendien is het VBT via Lava vertegenwoordigd in de Wissenschaftlichen Beirat Ruckstandsmonitoring. Dat is een werkgroep voor residumonitoring voor QS-systeempartners. Verder neemt het VBT actief deel aan de Arbeitsgruppe Nachhaltigkeit, die voorstellen formuleert voor de uitwerking van duurzaamheid binnen QS-standaarden.

- Via onze leden zijn we ook al enkele decennia lid van de bestuursorganen van **GLOBALG.A.P., de internationale standaard voor veilige en duurzame landbouw**. Onze leden zijn vertegenwoordigd in de Advisory Board en de technische comités (TC). In 2021 is de VBT-vertegenwoordiger herbevestigd als lid van de Advisory Board tot 2024 en opnieuw aangeduid als voorzitter van deze groep. Het VBT is vertegenwoordigd in de technische comités TC GRASP, TC Fruit & Vegetables en TC Systems & Rules. Op die manier is de sector betrokken bij de discussies rond de vereisten van en controle op het kwaliteitssysteem. Het VBT nam actief deel aan de overlegmomenten rond de nieuwe IFA-standaard versie 6 (Integrated Farm Assurance) en GRASP versie 2 (GLOBALG.A.P. Risk Assessment on Social Practice), die verplicht zijn vanaf 2024. Zowel de certificatieregels binnen het TC Systems & Rules als de controlepunten binnen het TC Fruit & Vegetables en het TC GRASP werden grondig geëvalueerd en aangepast. Verder coördineert het VBT de BNTWG (Belgische Nationale Technische Werkgroep), die optreedt als schakel tussen GLOBALG.A.P. en de nationaal betrokken producenten en organisaties. De activiteiten van de BNTWG zijn gericht op enerzijds het evalueren van voorstellen tot aanpassing van de standaarden en anderzijds het opstellen van een Belgische interpretatie bij de standaarden. Concreet heeft de BNTWG in 2023 verdergewerkt aan een Belgische interpretatie bij de IFA versie 6 en GRASP versie 2, en het pakket van begeleidende documenten voor producenten. Die geven producenten concrete richtlijnen om te beantwoorden aan de standaarden.

Het VBT blijft deelnemen aan diverse overlegmomenten met stakeholders van de kwaliteitssystemen. Ons doel?

“We blijven hameren op en meewerken aan relevante en concrete standaarden en certificatieregels die haalbaar en betaalbaar zijn voor de betrokken producentenorganisaties en producenten.

Markttoegang in derde landen als basis voor duurzame handelsrelaties

DIVERSIFIËREN IN PRODUCT-LANDCOMBINATIES

België is een belangrijk exportland, ook van groenten en fruit. Naast de nabije EU-lidstaten, is er vanuit de sector belangstelling voor verderaf gelegen markten. Het VBT zet zich actief in voor het bewerken van bestaande en aanboren van nieuwe exportmarkten. De **diversiteit van product-landcombinaties** is een belangrijke voorwaarde voor een duurzame economische ontwikkeling van de groente- en fruitsector.

We hebben dan ook blijvend aandacht voor de **export van groenten en fruit naar derde landen**. Daarbij streven we naar een sectorale aanpak gericht op specifieke product-land-combinaties. Via intern overleg met de leden en extern overleg binnen diverse verbanden volgen we ontwikkelingen op de voet en verwerven we inzichten in product-technische, logistieke en handelsvoorwaarden om de afzet in derde landen te bevorderen.

SECTORALE DOSSIERS EN PROCEDURES

Bij de uitvoer van groenten en fruit naar derde landen moeten onze leden-producentenorganisaties voldoen aan specifieke wetgeving in de landen van bestemming, zoals specifieke limieten voor residuen van gewasbeschermingsmiddelen en specifieke beheersmaatregelen voor schadelijke organismen. Op aangeven van onze leden en het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) werken we, waar nodig en mogelijk, **sectorale dossiers** uit en stellen we **sectorale procedures** op. Bij goedkeuring van de betrokken landen,

kunnen onze leden op die manier markttoegang verkrijgen en/of behouden.

De **sectorale technische dossiers** vormen de aanzet voor het openen van nieuwe exportmarkten. We stellen ze op in samenwerking met de betrokken onderzoeksinstituten en op basis van de inhoud die vereist wordt door de derde landen. Na goedkeuring van het dossier door het FAVV en eventuele vertaling wordt het door het FAVV overgemaakt aan de National Plant Protection Organization (NPPO) van het derde land. Die laatste gebruikt het dossier voor het opstellen van een Pest Risk Analysis (PRA). Die analyse leidt veelal tot een lijst van gereguleerde organismen, waarvoor het derde land accurate beheersmaatregelen wil, door en in het land van productie. Afhankelijk van het derde land volgt er na die analyse een kortere of langere periode van onderhandelingen tussen de NPPO en het FAVV, totdat uiteindelijk een akkoord wordt bereikt over de beheersmaatregelen. Het akkoord wordt opgenomen in een officieel protocol tussen beide landen.

In sommige gevallen vraagt het derde land een inspectiebezoek – online en/of fysiek – in het land van productie voor zijn officiële goedkeuring. In 2023 voerden China voor appelen en witloof, de Filipijnen voor appelen en peren en Thailand voor peren inspectiebezoeken uit in België.

HOE VERLOOPT ZO'N INSPECTIEBEZOEK?

Traditiegetrouw worden de inspecties voorbereid in nauw overleg tussen het FAVV (Stafdirectie Internationale Zaken van het Directoraat Generaal Controlebeleid), het VBT en de betrokken producentenorganisaties en hun coöperanten-producenten. Tijdens een openingsvergadering worden de relevante Europese wetgeving en de organisatie en taken van het FAVV geduid. Het VBT geeft dan toelichting bij de beheersmaatregelen die de sector zal toepassen om tegemoet te komen aan de eisen van het derde land. In de daaropvolgende dagen worden inspectiebezoeken gebracht aan operatoren – producentenorganisaties, producenten, opslagplaatsen en pakstations. Daaropvolgend wordt een afsluitende vergadering belegd, waarbij resterende vragen van het derde land kunnen beantwoord worden, en waarop het derde land een voorlopige evaluatie geeft van het inspectiebezoek. Veelal volgt daarna nog uitgebreide communicatie tussen de NPPO en het FAVV, met inbreng van het VBT, en een administratief proces om het protocol in het derde land officieel goed te keuren.

De sectorale procedures laten, na goedkeuring door het FAVV, producentenorganisaties toe om effectief groenten en fruit te exporteren. Het zijn concrete werkwijzen en maatregelen die de betrokken operatoren – producenten, producentenorganisaties, pakstations, opslagplaatsen, exporteurs – moeten volgen en nemen om hun producten te exporteren naar het derde land. Indien nodig stelt het VBT ook een pakket documenten op die de operatoren kunnen gebruiken om aan bepaalde registratie-eisen van de procedure te beantwoorden.

EEN VOORBEELD

De procedure voor witloof naar China bepaalt dat alle betrokken operatoren een opleiding moeten gevolgd hebben, erkend door het FAVV. Enerzijds over de inhoud en implementatie van de sectorprocedure, en anderzijds voor het herkennen en beheersen van gereguleerde organismen. Begin oktober 2023 stonden we in voor de coördinatie en organisatie van een eerste opleiding, in samenwerking met het Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant.

BELANG VAN SAMENWERKING EN OVERLEG

Markttoegang voor nieuwe product-landcombinaties is duidelijk het resultaat van significante inspanningen van verschillende organisaties en operatoren, zowel financieel als met mankracht. Samenwerking en overleg zijn daarbij van uitzonderlijk belang. Als koepelorganisatie gaat het VBT in **overleg** met de ledenproducentenorganisaties, het FAVV, de FOD Buitenlandse Zaken, Fresh Trade Belgium (FTB), Freshfel Europe en andere betrokken instanties, voor het uitwerken van sectorale technische dossiers en procedures. De onderzoeksinstellingen (Inagro, Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek, Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant, Proefcentrum Fruitteelt, Proefcentrum Hoogstraten, Proefcentrum voor de Groenteteelt, Proefstation voor de Groenteteelt) zorgen voor onmisbare input bij het opstellen van technische dossiers en het voorstellen en/of evalueren van beheersmaatregelen. Prinselijke economische missies bieden waardevolle mogelijkheden om de betrokken producten in de kijker te zetten. Technische overlegmomenten tussen het FAVV

en de lokale NPPO zijn dan weer interessant om vooruitgang te proberen boeken in markttoegangsdossiers.

“**Door nauw samen te werken met alle betrokkenen, hopen we markttoegang voor nieuwe product-landcombinaties te kunnen laten omzetten in commerciële marktintroducties en duurzame handelsrelaties.**”

EEN VOORBEELD

Begin juli 2023 nam de algemene secretaris van het VBT deel aan de EU-missie naar Japan. Die missie stond onder leiding van de Europese landbouwcommissaris Wojciechowski. Tijdens high-level overleg werd beslist dat het Belgische peren-dossier versneld afgewerkt zal worden door de Japanse autoriteiten.

VERBOND VAN BELGISCHE TUINBOUWCOÖPERATIES

Tiensevest 136 – B-3000 Leuven
www.vbt.eu – info@vbt.eu – T (+32) 016 20 00 80